

Svenska kyrkans fragmentisering genom styrdokument

Det ingår som en självklarhet i modernt organisationstänkande att tydliga mål måste vara formulerade för att en verksamhet ska fungera optimalt. Det ger möjlighet till uppföljning och regelbundna avstämningar och blir ett instrument för att fördela resurser. Ofta fastställs målskrivnings- och styrdokument av ett överordnat organ och ligger som en beställning till dem som har att utföra uppgiften.

Detta har också anammats av Svenska kyrkan över hela linjen och passar som hand i handske för en politisk styrning av kyrkan. Ledamöter i beslutande organ känner sig på hemmaplan, eftersom kyrkan organiserat sig på samma sätt som det omgivande samhället. Resultatet har blivit en uppsjö av dokument med olika namn: de obligatoriska församlingsinstruktionerna, policydokument, uppdragsbeskrivningar, verksamhetsplaner och pastoraler som fastställs på olika nivåer.

Sällan görs en grundlig granskning av dessa dokument, inklusive frågan hur de står i relation till det som Kyrkoordningen benämner kyrkans »tro, bekännelse och lära». Med alla dessa typer av lokalt hopkomna styrdokument finns en uppenbar risk att kyrkans artikulerade tro och bekännelse fragmenteras. Det är inte ovanligt att en lokalt utformad församlingsinstruktion beskriver exempelvis hanteringen av dopet i församlingen efter en inledning om hur man lokalt ser på vad ett dop är i teologisk mening. Detta dokument antas av det politiskt valda kyrkorådet tillsammans med kyrkoherden, visserligen efter granskning av domkapitlet, som dock står inför en övermäktig uppgift att på varje punkt pröva överensstämmelsen mellan Svenska kyrkans tro, och bekännelse och lära och kanske hundra olika församlingsinstruktioner.

Den obönhörliga konsekvensen är att kyrkan i praktiken inte bara har flera dopsyner, utan att de till och med återfinns i fastställda dokument. Många styrdokument behöver inte heller granskas av domkapitlet. Genom att använda ord som policydokument och uppdragsbeskrivningar kan ett kyrkoråd och en kyrkoherde binda upp hela verksamheten och styra den enligt sina intentioner.

Det senaste exemplet är från Malmö storpastorat, där kyrkorådet formulerat inte bara sina mål för år 2016 utan också gjort en teologisk bestämning av vad kyrkan är under rubriken »Vision»:

»Svenska kyrkan Malmös vision är att bidra till världens fred. Det innebär att öppna för fred inom varje människa, att skapa fredens möjlighet i Malmö och hela världen.» Uppdraget formuleras sedan på detta sätt: »Svenska kyrkan Malmö har Kristi kyrkas uppdrag att i en anda av öppenhet, tillit och respekt gestalta och dela berättelsen om Jesus Kristus. Genom att leva nära jorden med öppen himmel firar och upprättar kyrkan livet. Så tjänar kyrkan Guds rike

och världens fred genom att leva i verkligheten och samtidigt investera i en ny och annorlunda verklighet.» (Hela dokumentet kan läsas på www.kyrkligdokumentation.nu.)

Den fråga som omedelbart inställer sig är om dessa formuleringar ens med den allra välvilligaste läsning kan fås att stämma överens med Kyrkoordningens formulering av Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Dokumentet är helt otillräckligt och valhänt som teologisk grund för kyrkans liv och arbete. Det är genom att se vad som *inte* står om Guds räddning av människor genom Kristus, (eller avsiktligt utlämnas) som den teologiska fattigdomen i denna vision blir tydlig, även om flera av de följande konkreta förslagen visst kan vara tänkbara och ges i anslutning till KO:s beskrivning av en församlings fyra grundläggande uppgifter.

Kan ett pastorat formulera sin egen ecklesiologi och missionsteologi på detta sätt? Frågan är ytterst allvarlig, och gäller egentligen om Malmö pastorat längre står på Svenska kyrkans grund i fråga om tro, bekännelse och lära. Konsekvensen av sådant agerande är inte bara att kyrkan fragmenteras och i praktiken delas upp i många »kyrkor», utan också en ofrånkomlig osäkerhet hos de anställda. Hur skall präster och diakoner, som ju är bundna av sina vigningslöften, ställa sig till sådana ukaser? Är det överhuvud taget möjligt att arbeta kvar i ett sådant pastorat?

Det är naturligtvis orimligt att långtgående och riktningsgivande dokument av detta slag, där kyrkans uppdrag beskrivs som en övergripande och väsentligen inomvärldslig fredsörelse, får stå oemotsagda. Att de styrande i Svenska kyrkans hittills största pastorat – stort som ett stift – ställt sig bakom dokumentet hindrar inte att det nu vilar ett stort ansvar på biskop och domkapitel att överväga att öppna ett tillsynsärende – helt enkelt för att hålla ihop kyrkan.

Målskrivningsdokument av olika slag kan fungera om de tillkommer på rätt sätt och försöker tolka i den lokala situationen hur kyrkans tro, bekännelse och lära ska omsättas i konkret, praktiskt arbete. Processen kan ofta vara värdefull och ge ökade insikter om kyrkans uppdrag i världen. Men ett arbete av detta slag kräver både kunskaper, tid och grundlig reflektion för att kunna vara ett hjälpmedel i arbetet.

På engelska kallas en beskrivning av en verksamhet för ett *mission statement*. På svenska har ordet mission, vid sidan av den ursprungliga betydelsen av sändning, också mer och mer kommit att användas om en uppgift av hög dignitet. Vi tror att varje församling genom sin bekännelse till Kristus är sammanbunden med alla kristna på vår jord och är den lokala gemenskapen av »den ena, heliga, allmänliga och apostoliska kyrkan». Men det finns naturligtvis en gräns som kan överskridas. Om en församling formulerar egna *mission statements* och ser dessa som sin mission, ställer den sig i praktiken utanför Kyrkan.

Därför måste med sorg konstateras att Malmödokumentet med sin pretentiösa framtoning är ett allvarligt hot mot Svenska kyrkans sammanhållning och enhet. I förlängningen kan det också ge upphov till oroande frågor om vår kyrkoprovins hållning till och samhörighet med hela den världsvida kyrkan.